

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Πρωτοπορίες στην ευρωπαϊκή λογοτεχνία και στην
τέχνη του 20^{ού} αιώνα

Ενότητα 4: Υπερρεαλισμός

Άννα-Μαρίνα Κατσιγιάννη

Τμήμα Φιλολογίας

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά **ΠΠ**
μαθήματα

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ερωτήσεις ανοιχτού τύπου για την εμπέδωση της ενότητας 4

1. Ποιές ήταν οι βασικές αρχές και οι πρακτικές του γαλλικού υπερρεαλισμού σύμφωνα με το πρώτο μανιφέστο του κινήματος;
2. Γιατί χρησιμοποιούν οι υπερρεαλιστές την αυτόματη γραφή;
3. Να αναφέρετε συνοπτικά τα βασικά χαρακτηριστικά του γαλλικού υπερρεαλισμού, όπως τα παρουσιάζει ο Walter Benjamin, στο δοκίμιό του «Der Surrealismus: Die letzte Momentaufnahme der europäischen Intelligenz».

Απαντήσεις

1. Σύμφωνα με το πρώτο μανιφέστο του υπερρεαλισμού, που εκδόθηκε το 1924, οι πρακτικές της υπερρεαλιστικής γραφής είναι οι εξής:
  - αυτόματη γραφή,
  - η εξερεύνηση του υπερπραγματικού μέσω των ονείρων,
  - η αξιοποίηση της επιστήμης της ψυχολογίας,
  - η εξερεύνηση του ασύνειδου.
2. Οι υπερρεαλιστές χρησιμοποιούν την αυτόματη γραφή, για τους εξής κυρίως λόγους:
  - ✚ Επιτυγχάνεται η σύζευξη εγρήγορσης και ονείρου.
  - ✚ Συνδέεται - επικοινωνεί το συνειδητό με το ασύνειδο (φροϋδική θεωρία, γαλλική ψυχιατρική, μελέτη παραψυχολογικών φαινομένων).

Η αυτόματη γραφή και το όνειρο συνδέονται με τις έννοιες του *θαυμαστού* (le merveilleux) και του *αντικειμενικά τυχαίου* (le hasard objectif), οι οποίες εντάσσονται σε μια υλιστική επαναστατική παράδοση και όχι στο μυστικισμό.

3. Ο Walter Benjamin, στο δοκίμιό του «Der Surrealismus: Die letzte Momentaufnahme der europäischen Intelligenz» (1929), αντιμετωπίζει τον υπερρεαλισμό ως προσπάθεια απάντησης στην ιδεολογική κρίση που επικρατούσε στην Ευρώπη του μεσοπολέμου. Τα βασικά χαρακτηριστικά του κινήματος, σύμφωνα με τον Walter Benjamin είναι τα εξής:
  - ✚ Η ζωή για τους υπερρεαλιστές είναι άρρηκτα συνυφασμένη με τη λογοτεχνία, διατηρεί μάλιστα το προβάδισμα έναντι αυτής (ποιοτικώς ζήν).
  - ✚ Οι υπερρεαλιστές είναι επαναστάτες και δομικά στοιχεία της επανάστασης είναι: α) η μέθη, που είτε προέρχεται από τον έρωτα (π.χ. *Nadja* του Μπρετόν), είτε από την αντίδραση στο παρωχημένο και β) το γέλιο, το οποίο ερμηνεύεται ως εκδήλωση ριζοσπαστικής πνευματικής ελευθερίας.

- ✚ Η εμπειρία αποτελεί την κύρια πηγή έμπνευσής τους, χωρίς να ταυτίζεται, όμως, ούτε με τη ρομαντική «θεία» έμπνευση, ούτε με αυτή που προέρχεται από τους τεχνητούς παραδείσους, όπως συνέβαινε στην περίπτωση των καταραμένων ποιητών του 19^{ου} αι. (Baudelaire, Rimbaud, Lautréamont). Είναι η έμπνευση που προέρχεται από το υποσυνείδητο του ανθρώπου.
- ✚ Ο Benjamin διατυπώνει την απαισιοδοξία και τη δυσπιστία του απέναντι στην υπερρεαλιστική γραφή ως προς τη συνεννόηση. Ανάγει δε τη διατύπωση αυτή σε φιλοσοφική πολιτική θέση.